

Broj: 10/1-02-006558-2/22

Tuzla, 13. 4. 2022. godine

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine
Dom naroda
Hamdije Kreševljakovića 3
71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO

Primljeno: 19-04-2022			
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
02 -	02 -	2455	/21

X
8

PREDMET: Proslijedivanje akata, traži se;

U prilogu ovog akta, dostavljamo vam akte Filozofskog fakulteta Javne ustanove Univerzitet u Tuzli (broj: 02/5-1866-1.5/22 od 31.3.2022. godine, broj: 02/5-1866-1.5.1/22 od 31.3.2022. godine i broj: 02/5-1866-1.6/22 od 31.3.2022. godine), te tražimo da iste učinite dostupnim svim delegatima unutar Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine. Predmetni akti vezani su za Nacrt Zakona o psihološkoj djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine, a izraženi su u kontekstu problematike koja se odnosi na predložena zakonska rješenja koja su u vezi sa prepoznavanjem kompetencija i diploma pedagoga-psihologa i magistara psihologije, koji su iste stekli na JU Univerzitet u Tuzli.

S poštovanjem,

PRILOG: - kao u tekstu (3);

DOSTAVITI:

- 1 x Parlament Federacije BiH – Dom naroda
(preporučenom pošiljkom)
1 x evidencija
1 x arhiva

MINISTAR
dr.sci. Ahmed Omerović

UNIVERZITET U TUZLI

Filozofski fakultet

Broj: 02/5- 1866 -1.5/22

Tuzli, 31.03.2022. godine

Naučno-nastavno vijeće Filozofskog fakulteta Univerziteta u Tuzli na sjednici održanoj 31.03.2022. godine u cijelosti je usvojilo očitovanje vijeća studijskog odsjeka Pedagogija-psihologija broj: 02/5-111-1-53/22 od 28.03.2022. godine o Zahtjevu Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona broj: 10/1-02-006558/22, očitovanje se odnosi na predloženi tekst Nacrta Zakona o psihološkoj djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine:

Smatramo nužnim da se:

1. predloženi tekst Nacrta zakona o psihološkoj djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine izmijeni, te u istom prepoznaju i priznaju kompetencije bachelora pedagogije-psihologije, diplomiranih pedagoga-psihologa, magistara društvenih nauka iz područja psihologije i magistara psihologije, koji su obrazovanje stekli na Univerzitetu u Tuzli,**da im se Zakonom o psihološkoj djelatnosti u FBiH omogući obavljanje psihološke djelatnosti u skladu sa stečenim kompetencijama.**
2. da se Univerzitet u Tuzli, Ministarstvo obrazovanja i Vlada Tuzlanskog kantona kao Osnivač Univerziteta, svojim djelovanjem na kantonalm i federalnom nivou po pitanju navedenih izmjena Zakona, **uključe u javnu raspravu i donošenje Zakona o psihološkoj djelatnosti u FBiH, predlože nužne izmjene zakona, kao i da spriječe usvajanje teksta Zakona o psihološkoj djelatnosti u FBiH, u obliku u kojem se diskriminiraju i ne prepoznaju kompetencije i diplome pedagoga-psihologa i magistara psihologije koji su obrazovanje stekli na Univerzitetu u Tuzli.**

Kako je i navedeno u tekstu Nacrta zakona, svrha Zakona o psihološkoj djelatnosti bi trebala biti uređenje pravila i odnosa u psihološkoj djelatnosti, što i sami pozdravljamo. Međutim, smatramo da će **usvajanje Zakona u predloženom obliku proizvesti nemjerljive štete u našoj društvenoj zajednici u različitim oblastima djelovanja i institucijama u kojima pedagozi-psiholozi i magistri psihologije u skladu sa kompetencijama stečenim završetkom I i II ciklusa studija(a koje su priložene u argumentaciji),uspješno obavljaju djelatnosti koje se navedenim Zakonom definiraju kao Obuhvat psihološke djelatnosti, a istovremeno prijedlogom Zakona nisu prepoznati kao oni koji iste djelatnosti mogu obavljati.**

Na Univerzitetu u Tuzli je 22 godine izvođen studijski program pedagogije-psihologije na kojem je zvanje steklo **1125 diplomiranih pedagoga-psihologa i bachelora pedagogije-psihologije, kao i 81 magistar psihologije.** Studijski program je **odobren od strane Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona** i diplomirani pedagozi-psiholozi, bachelori pedagogije-psihologije i magistri psihologije, na osnovu izlaznih kompetencija obavljaju **psihološku djelatnost i zaposleni su u odgojno-obrazovnim ustanovama, ustanovama za socijalni rad, kliničkim centrima i drugim ustanovama koje se bave mentalnim zdravlјem i pružanjem podrške pojedincima u njihovom rastu i razvoju u Bosni i Hercegovini.**

Uprkos tome što im izlazne kompetencije završenog studija pedagogije-psihologije omogućavaju da obavljaju poslove definirane kao „*Obuhvat psihološke djelatnosti*“**, u članu 3, stav a)** kojim su definirani osnovni pojmovi, u potpunosti su izostavljeni, čime je dovedena u pitanje njihova opstojnost i mogućnost obavljanja djelatnosti za koje su stekli kompetencije, a time i sam rad brojnih institucija na kojima su zaposleni. Stoga je nužno zaustaviti navedenu diskriminaciju, spriječiti štetu i sve posljedice koje bi iz navedenog Zakona proizašle.

Uvidom u Nastavni plan i program I ciklusa studija pedagogije-psihologije i II ciklusa studija psihologije nedvojbeno i jasno je da studenti koji su završili osnovni studij pedagogije-psihologije i postdiplomski/master studij psihologije, zadovoljavaju sve uslove da budu prepoznati i priznati u

tekstu Zakona o psihološkoj djelatnosti u FBiH, te da im tekstom Zakona bude omogućeno ravnopravno bavljenje psihološkom djelatnošću jer su:

1. U svom obrazovanju prema Nastavnom planu i programu I i II ciklusa studija imali zastupljene sve sadržaje i predmete propisane Evropskim okvirom i minimalnim standardima za obrazovanje i trening psihologa prema regulativama EuroPsy evropskog certifikata za psihologiju, koje im omogućuju samostalno obavljanje psihološke djelatnosti;
2. U svom obrazovanju imali profesionalnu psihološku praksu koja ih je takođepripremila za samostalno obavljanje psihološke djelatnosti u različitim oblastima;
3. Obrazovanjem na I ciklusu studija Pedagogije-psihologije i II ciklusu studija psihologije stekli sve potrebne kompetencije (koje su priložene u argumentima) za obavljanje psihološke djelatnosti.

Argumenti za izmjenu Zakona o psihološkoj djelatnosti i prepoznavanje priznavanje bachelora pedagogije-psihologije, diplomiranih pedagoga-psihologa, magistara društvenih nauka iz područja psihologije i magistara psihologije kao ravnopravnih stručnjaka za obavljanje psihološke djelatnosti u skladu sa stečenim kompetencijama:

1. Osnivač Univerziteta u Tuzli je Skupština Tuzlanskog kantona, te su svi studijski programi, uključujući i studijski program pedagogije-psihologije odobreni strane Vlade Tuzlanskog kantona.
2. Općim odredbama studijskog programa pedagogija-psihologija (dostupnim na http://www.untz.ba/uploads/file/nastava/studijski_prog_I_ciklusa/2018-19/FF_Psihologija_studijski_program_I_ciklus_2018_19.pdf) utvrđenesu kompetencije i vještine koje se stiču kvalifikacijom (diplomom) kako slijedi:

Završetkom I ciklusa studija pedagogije-psihologije student/ica stiče temeljna teorijska, metodološka i analitička znanja i vještine, koje ih osposobljavaju za rad i uspješan nastavak studiranja pedagogijepsihologije (i drugih sličnih studija). Bachelori pedagogije-psihologije u toku studija stiču analitičke i socijalne vještine koje su ujedno primjenljive u kasnijem zapošljavanju gdje će moći: primijeniti znanja iz metodologije naučnih istraživanja pri rješavanju većine postavljenih problema; kritički interpretirati naučnu i stručnu literaturu; primijeniti statističko rezonovanje u pripremi i provedbi empirijskih istraživanja i praktičnom radu; razumjeti temeljne spoznaje u pedagogiji i psihologiji kao fundamentalnim i primijenjenim naukama; primijeniti vještine samostalnog učenja; samostalno planirati i organizirati radne zadatke u različitim područjima odgojno-obrazovnih i psiholoških djelatnosti; koristiti temeljne vještine u radu na računarima; koristiti strani jezik u stručnoj komunikaciji.

Nakon završetka I ciklusa studija pedagogije-psihologije, bachelori pedagogije-psihologije su praktično osposobljeni da rade složene poslove u oblasti:

- Odgoja i obrazovanja (predškolskim ustanovama, ustanovama osnovnog i srednjeg obrazovanja, institucijama za obrazovanje odraslih, pedagoškim zavodima, centrima za odgoj i obrazovanje djece i mlađih)
- Socijalne i zdravstvene zaštite;
- Sudjelovanja u naučnim i stručnim istraživanjima koja imaju za cilj rješavanje praktičnih problema iz područja odgoja i obrazovanja, te područja mentalnog zdravlja
- Kreiranja i realizacije aktivnosti koje se baziraju na principima cjeloživotnog učenja;
- Sudjelovanja u radu organizacija koje imaju za cilj pomoći i podršku ranjivim grupama (npr. osobe sa posebnim potrebama, razvojnim poteškoćama, problemima mentalnog zdravlja, adolescenti sa teškoćama u ponašanju, starije osobe sa poteškoćama vezanim uz starost) uz kreiranje konkretnih aktivnosti.

Nakon završetka I ciklusa studija, studenti se mogu zaposliti i na različitim vrstama administrativnih poslova višeg stepena, kao i u domaćim i međunarodnim vladinim i nevladinim institucijama. Ako

Student/ica odluči nastaviti studij na diplomskom nivou, onda se može uključiti na studijske programe u području društvenih i humanističkih nauka na ustanovi predlagajući ili drugim ustanovama u BiH ili inostranstvu.

3. Općim odredbama studijskog programa Pedagogija-psihologija utvrđeno je da Nastavni plan četverogodišnjeg studija Pedagogija-psihologija sadrži obavezne (opće i stručne) predmete, izborne predmete i profesionalnu psihološku, pedagošku i metodičku praksu.

Profesionalna psihološka praksa studenata realizira se u okviru nastavnih predmeta **Školska psihologija, Osnove psihološkog savjetovanja, Uvod u kliničku psihologiju, Procjena u kliničkoj psihologiji i Psihologija rada II**.

U okviru psihološke prakse studenti će se upoznati sa poslovima i zadacima psihologa u različitim institucijama (u klinikama, preduzećima, osnovnim i srednjim školama, predškolskim ustanovama, centrima za socijalni rad, centrima za mentalno zdravlje, penalnim institucijama, itd). Praksa studenata u okviru školske psihologije obuhvatit će praktičnu primjenu stečenih znanja i upoznavanje s oblicima rada školskog psihologa s učenicima (prisustvovanje savjetodavnim razgovorima, radionicama za učenike), upoznavanje s oblicima rada školskog psihologa s roditeljima (savjetodavni razgovori, radionice, roditeljski sastanci), upoznavanje s oblicima saradnje školskog psihologa s direktorom škole, nastavnicima, stručnim suradnicima, upoznavanje s psihodijagnostičkim instrumentima koji se koriste u radu s učenicima, te upoznavanje sa etičkim principima rada školskog psihologa. U okviru psihološke prakse iz područja kliničke psihologije i psihologije savjetovanja studenti će se praktično upoznati s procesom psihodijagnostike različitih psihičkih smetnji, primijeniti vještine provođenja dijagnostičkog i savjetodavnog intervjeta, upoznati se sa primjenom psihodijagnostičkih instrumenata, pisanjem nalaza i mišljenja psihologa, te etičkim principima u radu kliničkog psihologa. U okviru studentske prakse iz područja psihologije rada i organizacijske psihologije studenti će se upoznati sa strukturon organizacije i djelatnostima psihologa koje se u njoj provode. Studenti će moći praktično primijeniti stečena znanja, te se temeljito upoznati sa seleksijskim metodama koje se koriste pri procesu profesionalne selekcije, sa postupcima profesionalne orientacije i usmjeravanja, kao i sa postupcima praćenja uspješnosti istih.

4. Općim odredbama studijskog programa II ciklusa studija Psihologija (dostupnim na http://www.untz.ba/uploads/file/nastava/studijski_prog_II_ciklusa/2016-17/FF_Psihologija_IICiklus_2016-17.pdf) utvrđeno je da je:

Temeljni cilj ovog studijskog programa sticanje istraživačkih i stručnih kompetencija za samostalan rad psihologa:

- usvajanje savremenih spoznaja iz onih područja psihologije koja su direktnije povezana sa aktualnom problematikom sa kojom se psiholog susreće u praksi,
- upoznavanje studenata sa problematikom rada psihologa u okviru različitih područja (odgojno-obrazovnih, zdravstvenih, organizacijskih), obučavanje u procjeni, te savladavanje najnovijih intervencija i tehnika za koje su novija istraživanja pokazala visoku učinkovitost u praksi,
- osposobljavanje studenata za kritički odnos spram problema u području teorije i prakse rada psihologa, te razvijanje sposobnosti za unapređenje metodologije naučno-istraživačkog rada,
- usvajanje teorijskih i praktičnih znanja u području testiranja naučnih hipoteza savremenim statističkim metodama i softverskim rješenjima,
- razvijanje sposobnosti studenata da stečena znanja i kompetencije na što adekvatniji način povežu sa radom u praksi.

5. Opće odredbe studijskog programa II ciklusa studija Psihologija utvrđuju kompetencije i vještine koje se stiču kvalifikacijom (diplomom) kako slijedi:

Drugi ciklus studija psihologije studentima nudi dodatno teorijsko i praktično obrazovanje iz područja struke:

- ospozobljava studenta za **samostalni rad psihologa u različitim područjima psihologije**, te kao stručnog saradnikau svim djelatnostima savremenog društva: predškolske institucije, osnovne i srednje škole, visokoškolsko obrazovanje, socijalna zaštita, zapošljavanje, zdravstvo, privreda, policija, vojska, trgovina (marketing), državne i upravne institucije (kao što su privredne i slične komore, državni zavodi za socijalnu zaštitu itd.),
- integriranje stečenih savremenih znanja iz područja psihologije omogućava svršenim studentima mogućnost bavljenja složenom problematikom na radnom mjestu, bavljenje voditeljskim i koordinacijskim aktivnostima, participiranje u radu stručnih timova, samostalni rad u javnim društvenim i privatnim ustanovama,
- ospozobljavanje za viši nivo kritičkog prosuđivanja i analiziranja literature, te samostalan naučno-istraživački rad u oblasti psiholoških nauka.

Akademска titula i zvanje **magistra psihologije** studentima daje pravo korištenja zaštićenog stručnog zvanja, te pravo na samostalni rad u institucijama odgoja i obrazovanja (predškolske ustanove, osnovne i srednje škole, visokoškolske ustanove, pedagoške institucije), centri za socijalni rad, zdravstvene ustanove (ustanove za mentalno zdravlje, savjetovališta), domovi za djecu bez roditeljskog staranja, ustanove za zaštitu djece ometene u razvoju, savjetovališta za mlade, za brak i porodicu, u centrima za liječenje bolesti ovisnosti, disciplinskim centrima, kazneno-popravnim zavodima i službama za stare, osobe sa invaliditetom i druge specijalne i društvene probleme, u institucijama državne uprave i lokalne samouprave, ustanovama za zapošljavanje, privrednim organizacijama, policiji, vojsci, nevladinim organizacijama i drugim institucijama u kojima se odvija psihološka djelatnost.

Specifične kompetencije koje student/ica stiče nakon master studija iz područja Psihologije:

- Djelotvorno rješavanje stručnih problema na osnovu profesionalnih znanja i vještina te kritičkog i kreativnog mišljenja;
 - **Samostalan rad u različitim područjima psihologije (odgojno-obrazovnom, zdravstvenom, organizacijskom), psihološku procjenu, savjetovanje i primjenu potrebnih psiholoških intervencija i tehnika;**
 - Sposobnost za profesionalnu komunikaciju s klijentima kao i sa članovima interdisciplinarnih timova;
 - Samostalno koncipiranje i provedba psiholoških istraživanja: planiranje, provođenje i evaluaciju projekata i programa;
 - Priprema za nastavak naučnog i stručnog usavršavanja;
 - Ospozobljenost za obavljanje profesionalnih zadataka i rješavanje stručnih problema u skladu sa etičkim standardima struke.
6. **Nastavni plan i program studija Pedagogija-psihologija usklađen je sa zahtjevima obrazovanja psihologa Evropi. U Nastavnom planu i programu studija Pedagogija-psihologija uključene su sve oblasti koje su definirane Okvirom i minimalnim standardima za obrazovanje i trening psihologa prema regulativama EuroPsy evropskog certifikata za psihologiju (strana 35 i strana 36).**

Uporedbom Nastavnog plana i programa studija pedagogije-psihologije (koji je dostupan na <http://www.untz.ba/index.php?page=studijski-prog-i-ciklusa>) i opisa sadržaja kurikuluma definiranog prema Evropskoj regulativi (koji je dostupan na <https://www.europsy.eu/quality-and-standards/regulations> strana 36-39) može se vidjeti da su zahtjevi propisani za edukaciju i kompetencije psihologa u potpunosti podudarni i sadržani u Nastavnom

planu i programu studija pedagogija-psihologija, kao i Nastavnom planu i programu II ciklusa studija Psihologija.

Okvirom i minimalnim standardima za obrazovanje i trening psihologa prema regulativama EuroPsy evropskog certifikata za psihologiju propisano je da se obrazovanje psihologa provodi u 3 faze.

Prva faza obično posvećena orientaciji studenata u različitim pod-specijalnostima psihologije, ali se može otvoriti i srodnim disciplinama. Nudi osnovno obrazovanje iz svih psiholoških specijalnosti, te iz glavnih teorija i tehniku u psihologiji. Daje osnovni uvod u vještine psihologa i temelj za istraživanja u psihologiji. Ne vodi do bilo kakve stručne kvalifikacije iz psihologije i ne pruža potrebnu kompetenciju za samostalnu praksu u psihologiji. Iako prva faza može biti obuhvaćena trogodišnjim programom kao što je diploma bachelora (180 ECTS), ona se može izvoditi i tokom dužeg perioda i integrisati sa znanjem, vještinama i razumijevanjem potrebnim za profesionalnu praksu kao što je slučaj u četverogodišnjem studiju pedagogije-psihologije (240 ECTS). Prema Evropskom okviru obrazovanja psihologa propisano je da sadržaj kurikuluma za prvu fazu obrazovanja psihologa treba uključiti:

- sadržaje kojima će student steći orientacijska znanja u psihologiji (kao što su povijest psihologije, pregled psiholoških oblasti i disciplina u psihologiji i metode u psihologiji),
- sadržaje kojima će student steći eksplanatorna znanja osnovnih psiholoških disciplina kao što su opća psihologija, psihobiologija, kognitivna psihologija, socijalna psihologija, razvojna psihologija, psihologija ličnosti, psihologija rada, klinička i zdravstvena psihologija, edukacijska psihologija i psihopatologija,
- sadržaje kojima će student steći temeljna znanja i metodološke vještine kao što su metodologija istraživanja i statistika,
- sadržaje kojima će student steći tehnološka znanja i vještine kao što su teorija testova i konstrukcija testova,
- kolegije kojima će student steći etička znanja i vještine, kao što je etička profesionalna praksa,
- kolegije kojima će student steći akademska znanja i vještine kao što su prikupljanje osnovne literature i podataka, vještine akademsko pisanja i čitanja,
- i kolegije kojima će student steći znanja iz nepiholoških teorija kao što su sociologija, filozofija, epistemiologija ili antropologija.

Prema Evropskom okviru obrazovanja psihologa program druge faze obrazovanja treba pripremiti studente za samostalno obavljanje stručne psihološke djelatnosti. Ovaj dio nastavnog plana i programa može biti nediferenciran i priprema za daljnje usavršavanje na doktorskom studiju ili za zapošljavanje kao općeg psihološkog djelatnika, ili može biti diferenciran i pripremiti za praksu u okviru određenog polja psihologije, kao što su klinička ili zdravstvena psihologija, obrazovna ili školska psihologija, psihologija rada i organizacije ili druga oblast.

Treća faza obrazovanja prema Evropskom okviru prepostavlja praksu pod supervizijom.

Prema Evropskom okviru obrazovanja psihologa prepostavlja se da će 1. i 2. faza biti dio akademskog nastavnog plana i programa psihologije, dok 3. faza može, iako ne mora, biti uključena u univerzitetski kurikulum. Nadalje se prepostavlja da će univerziteti donijeti niz aranžmana kako bi ispunili ove zahtjeve.

Uvidom u Nastavni plan i program I ciklusa studija Pedagogije-psihologije i II ciklusa studija Psihologije na Univerzitetu u Tuzli, evidentno je da su programski sadržaji u skladu sa opisanim zahtjevima za obrazovanje psihologa prema Evropskom okviru, jer su Nastavnim planom i programom obuhvaćeni svi propisani sadržaji, te studenti završetkom ovako koncipiranog studija stiću sve potrebne kompetencije koje im omogućavaju prepoznavanje i priznavanje stečenih diploma u Evropskim zemljama.

7. Diplome studenata pedagogije-psihologije u evropskim zemljama su priznate i omogućavaju im zaposlenje kao psiholozima, kao nastavak studija psihologije na višim ciklusima studija.

Veliki broj studenata pedagogije-psihologije je nakon završetka osnovnog studija pedagogije-psihologije i priznavanja diplome, a time i priznavanja stečenih stručnih kompetencija, nastavio školovanje na master studiju na evropskim univerzitetima, što govori u prilog tome da su bez ikakvih prepreka nakon završenog osnovnog studija pedagogije-psihologije prepoznati kao kvalificirani i omogućeno im je zaposlenje i nastavak studija i dalje obrazovanje u struci.

8. Okvirom i minimalnim standardima za obrazovanje i trening psihologa prema regulativama EuroPsy evropskog certifikata za psihologiju propisano je **da se regulativama na nivou pojedinih država određuju specifične regulative koje omogućavaju obavljanje psihološke djelatnosti, što omogućava i prepoznavanje pedagoga-psihologa kao kompetentnih stučnjaka za obavljanje psihološke djelatnosti u budućem Zakonu o psihološkoj djelatnosti.**
9. **Uporedbom Nastavnih planova i programa studijskih programa psihologije u regionu, Evropi i SAD-u mogu se konstatirati evidentne različitosti u strukturi studija i nastavnim planovima i programima kojima se studenti obrazuju za sticanje psiholoških kompetencija. Studijski programi su koncipirani kao jednopredmetni ili dvopredmetni, trogodišnji ili četverogodišnji studiji II ciklusa (180 ECTS ili 240 ECTS kredita), jednogodišnji ili dvogodišnji studiji II ciklusa (120 ECTS ili 60 ECTS), nediferencirani studiji I i II ciklusa ili studiji diferencirani prema različitim usmjerenjima na I ili II ciklusu studija.**

Uporedba i nastavnih planova svih postojećih jednopredmetnih studija psihologije unutar BiH, ukazuje takođe da postoje određene neusklađenosti i razlike i u strukturi studija (I i II ciklusa), kao i razlike u nastavnom planu i programu koje rezultiraju velikim razlikama u broju i vrsti predmeta koje studenti slušaju u okviru nastavnih planova i programa, kao i razlike u strukturi i broju predmeta studijskih programa istog Univerziteta koji su bili u primjeni u različitim periodima.

Uzimajući u obzir činjenicu da u FBiH imamo jednopredmetne i dvopredmetne studije psihologije, poput studija Pedagogija-psihologija na Univerzitetu u Tuzli ili studija Psihologija-sociologija na Univerzitetu Džemal Bijedić u Mostaru, izvršili smo usporedbu Nastavnog plana i programa I ciklusa studija Pedagogija-psihologija Univerziteta u Tuzli i studija Psihologije Univerziteta u Sarajevu (dostupno [na \[https://www.ff.unsa.ba/files/trajno/npp_2019/NPP-Psihologija-2019-2020-TK1.pdf\]\(https://www.ff.unsa.ba/files/trajno/npp_2019/NPP-Psihologija-2019-2020-TK1.pdf\)](https://www.ff.unsa.ba/files/trajno/npp_2019/NPP-Psihologija-2019-2020-TK1.pdf)).

Uvidom u Nastavne planove i programe može se konstatirati da su na I ciklusu studija Pedagogija-psihologija, u trajanju od 4 godine (240 ECTS) zastupljene temeljne i praktične psihološke discipline unutar različitih oblasti psihologije (Opća psihologija, Biološka psihologija, Razvojna psihologija, Psihologija ličnosti, Socijalna psihologija, Oblast metodologije, Psihologija obrazovanja, Psihologija rada, Klinička psihologija). Iako se **Nacrtom Zakona o psihološkoj djelatnosti stalno naglašava prednost jednopredmetnog studija psihologije, komparacijom silabusa (fondova sati predviđenih za realizaciju određenih kolegija, ishoda učenja, izlaznih kompetencija)**, može se vidjeti da je ona neopravdana. Konkretno, na studijskom programu Pedagogija-psihologijau trajanju četiri godine (240ECTS) u usporedbi sa studijskim programom psihologija u trajanju od tri godine (180 ECTS), zastupljeno je više praktičnih psiholoških disciplina iz različitih oblasti psihologije (Psihologija obrazovanja, Psihologija rada, Klinička psihologija), a ostale oblasti su srazmjerno uskladene, što bachelorima pedagogije-psihologije (u skladu sa ciljevima obrazovanja i ishodima učenja) omogućava samostalno obavljanje psihološke djelatnosti nakon završenog I ciklusa studija u trajanju od četiri godine (240ECTS).

10. **Potrebu usklađivanja studijskog programa psihologije i osnivanje nastavnih programa za horizontalnu prohodnost studenata koji su završili studijske programe drugih društvenih, humanističkih ili zdravstvenih studija, prepoznaju i potvrđuju i kolege sa Odsjekom za Psihologiju Univerziteta u Sarajevu, te u studijskom programu psihologije na Univerzitetu u Sarajevu kao razlog za neuvođenje specijalističkih studijskih programa za studente psihologije ili nastavnih programa za horizontalnu prohodnost.**

studenata koji su završili studijske programe drugih društvenih, humanističkih ili zdravstvenih studija navode isključivo razloge koji se vežu za kadrovske mogućnosti i broj članova Odsjeka za psihologiju.

11. U Članu 4 (Obuhvat psihološke djelatnosti), pod tačkom e.) navedeno je da *Edukacijske aktivnosti uključuju obrazovanje pojedinaca i grupa u ovladavanju opštim i specifičnim psihološkim znanjima i vještinama s ciljem sticanja psihološke naobrazbe, poboljšanje lične efikasnosti i efikasnosti u radu s ljudima.*

Smatramo da Edukacijske aktivnosti koje uključuju obrazovanje pojedinaca i grupa sa ciljem ovladavanja opštim i specifičnim psihološkim znanjima s ciljem sticanja psihološke naobrazbe, ne mogu obavljatisamo psiholozi, nego i diplomirani pedagozi-psiholozi, profesori psihologije, te na višim nivoima obrazovanjam magistri i doktori psihologije, sa završenim odgovarajućim dodiplomskim studijem (studij psihologije i studij pedagogije- psihologije). Iako predlagač Nacrtu Zakona o psihološkoj djelatnosti nije prepoznao ni u okvirima obavljanja edukacijskih aktivnosti, adekvatnost i prednost kompetencija stečenih sa izlaznom diplomom pedagoga-psihologa.

12. **Usvajanjem Zakona o psihološkoj djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine, u sadržajnoj formi predlagača, diplomiranim pedagozima-psiholozima bi bilo uskraćeno pravo da se bave psihološkom djelatnošću za koju su stručno osposobljeni, što ne bi bio i slučaj sa istim kolegama u Brčko Distriktu i RS-u. Time se studenti istog nivoa obrazovanja i sa istom diplomom diskriminiraju i stavljuju u neravnopravan položaj u istoj državi.**
13. **Usvajanjem Zakona o psihološkoj djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine, u sadržajnoj formi predlagača, diplomiranim pedagozima-psiholozima bi bilo uskraćeno pravo da se bave psihološkom djelatnošću za koju su stručno osposobljeni, dok bi im stečene diplome i kompetencije bile priznate u Evropskim državama, što će dovesti do toga se još veći broj obrazovanih mladih ljudi usmjeri na traženje prava na rad u svojoj struci u inostranstvu, zato što im se u njihovoј državi osporavaju prava na priznavanje kompetencija stečenih na javnom Univerzitetu.**

U skladu s naprijed navedenim smatramo da je nužno da se ovako sačinjen tekst Nacrtazakona o psihološkoj djelatnosti izmijeni i da se u tekstu Zakona diplomirani pedagozi-psiholozi, bachelori pedagogije-psihologije, magistri psihologije i magistri društvenih nauka iz područja psihologije sa završenim osnovnim studijem pedagogije-psihologije, **priznaju i prepoznaju kao jednakopravni psihološki djelatnici.**

U Nacrtu Zakona o psihološkoj djelatnosti u FBiH nužno je napraviti izmjene kako slijedi:

U Članu 3 (Definicija pojmlja), pod tačkom a) koja glasi:

Psiholog je lice koje je završilo osnovni studij psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od pet godina (300 ECTS-a) i steklo stručno zvanje magistar psihologije u Bosni i Hercegovini, odnosno lice koje je završilo studij psihologije prije primjene odredbi Bologna deklaracije u trajanju od četiri godine (VII. stepen stručne spreme) i steklo stručno zvanje diplomiranog psihologa, kao i lice koje ima priznatu inostranu stručnu kvalifikaciju psihologa, u skladu s ovim zakonom i posebnim propisima;

nužno je dopuniti dio teksta koji glasi:

Psiholog ili psihološki djelatnik (s obzirom da se zakon odnosi na definiranje psihološke djelatnosti) je lice koje je završilo osnovni studij psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od pet godina (300 ECTS-a) i steklo stručno zvanje magistar psihologije u Bosni i Hercegovini, ili lice koje je završilo osnovni studij psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od 4 godine (240 ECTS) ili **studij pedagogije-psihologije** prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od 4 godine (240 ECTS) odnosno lice koje je završilo studij

psihologije ili **studij pedagogije-psihologije**, prije primjene odredbi Bologna deklaracije u trajanju od četiri godine (VII. stepen stručne spreme) i steklo stručno zvanje diplomiranog psihologa ili **diplomiranog pedagoga-psihologa**, lice koje je završilo postdiplomski studij psihologije prije primjene odredbi Bologna deklaracije i steklo zvanje magistar psihologije ili zvanje magistar društvenih nauka iz područja psihologije, kao i lice koje ima priznatu inostranu stručnu kvalifikaciju psihologa, u skladu s ovim zakonom i posebnim propisima.

U Članu 10 (Opšti uslovi za samostalno obavljanje poslova u struci), pod tačkom c) koja glasi:

c) završen osnovni studij psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od pet godina (300 ECTS-a) i stečeno stručno zvanje magistra psihologije u Bosni i Hercegovini, odnosno završen studij psihologije prije primjene odredbi Bologna deklaracije u trajanju od četiri godine (VII. stepen stručne spreme) i stečeno stručno zvanje diplomiranog psihologa, kao i priznata inostrana samostalno obavljati poslovi u struci;

nužno je dopuniti dio teksta koji glasi:

c) završen osnovni studij psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od pet godina (300 ECTS-a) i stečeno stručno zvanje magistra psihologije u Bosni i Hercegovini, ili završen osnovni studij pedagogije-psihologije prilagođen odredbama Bologna deklaracije u trajanju od 4 godine (240 ECTS) i stečeno zvanje bachelora pedagogije-psihologije, odnosno završen studij psihologije ili studij pedagogije-psihologije, prije primjene odredbi Bologna deklaracije u trajanju od četiri godine (VII. stepen stručne spreme) i stečeno stručno zvanje diplomiranog psihologa ili diplomiranog pedagoga-psihologa, završen postdiplomski studij psihologije prije primjene odredbi Bologna deklaracije i stečeno zvanje magistar psihologije ili zvanje magistar društvenih nauka iz područja psihologije, kao i priznata inostrana stručna kvalifikacija, u skladu s ovim zakonom i posebnim propisima, na osnovu koje se mogu samostalno obavljati poslovi u struci;

Predsjedavajući NNV

Dr. sc. Nihada Delibegović Džanić, vanr. prof.

UNIVERZITET U TUZLI
Filozofski fakultet
Broj: 02/5- 1866 -1.5.1/22
Tuzli, 31.03.2022. godine

Naučno-nastavno vijeće Filozofskog fakulteta Univerziteta u Tuzli na sjednici održanoj 31.03.2022. godine u cijelosti je usvojilo očitovanje vijeća studijskog odsjeka Pedagogija-psihologija broj: 02/5-111-1-53/22 od 28.03.2022. godine o Zahtjevu Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona broj: 10/1-02-006558/22, a vezano za očitovanje o mišljenju Društva psihologa Federacije Bosne i Hercegovine

Očitovanje Naučno nastavnog vijeća Fakulteta glasi:

Smatramo da Mišljenje UG Društvo psihologa FBiH predstavlja primjer loše komunikacije među stručnjacima, diskriminativne prakse i nenaučnog, pretjerano simplificiranog i usko specifičnog pogleda na psihološku djelatnost. Sa aspekta stručne saradnje i komunikacije neprihvatljivo je da predstavnici bilo kojeg strukovnog udruženja koriste nestručne, žargonske termine kao što su izrazi „priučeni i wanna be ljekari“, i „wanna be psiholozi koji završavaju kurseve“. S obzirom da svojim dopisom daju odgovor na dopis kolega iz Udruženja pedagoga-psihologa TK, jasne sualuzije o tome da i pedagože-psihologe vide kao „priučene i wanna be psihologe... koji završavaju kurseve“. To je eklatantan primjer pokušaja diskreditiranja i omalovažavanja kolega ali i diploma koje izdaje Univerzitet, koje ne mogu diskreditirati ispravnom argumentacijom nego pribjegavaju načinu komunikacije kojeg bi se bilo ko i u formalnoj i neformalnoj komunikaciji mogao postidjeti, a osobito neko sebe naziva stručnjakom i ovako komunicira javno u ime strukovnog udruženja.

Kao osnovno postavlja se pitanje na temelju kojih ingerencija skupina ljudi udružena u strukovno udruženje smatra da ima pravo tvrditi da pedagozi-psiholozi nisu jednakopravni psihološki djelatnici i da je pozvanja govoriti o kompetencijama stečenim diplomom od Univerziteta koji obrazuje stručnjake i koji je izdao diplome, ili od Vlade kantona, koja je kao Osnivač Univerziteta odobrila studijski program Pedagogija-psihologija i usvojila ishode učenja i kompetencije stečene završetkom studijskog programa.

U Mišljenju Društva psihologa Federacije BiH istaknuto je da ljudi traže pomoć psihologa, indicirajući pri tome da traže pomoć „ne bilo koga ko sebe naziva psihologom, nego kvalifikovanog i kompetentnog psihologa“, s čime se u potpunosti slažemo jer smatramo da psihološku pomoć trebaju pružati kompetentni i kvalifikovani stručnjaci, ali odbacujemo bilo kakvu implikaciju ili insinuaciju da su pedagozi-psiholozi na koje se referiraju u svom Mišljenju „bilo ko ko sebe naziva psihologom“, nego upravo kvalifikovani i kompetentni stručnjaci koji mogu pružiti psihološku pomoć i podršku. Kompetencije i kvalifikacije pedagoga-psihologa smo detaljno obrazložili očitovanjem na Nacrt zakona o psihološkoj djelatnosti i obrazloženjem kompetencija koje su pedagozi-psiholozi stekli završetkom I ciklusa studija pedagogije-psihologije i II ciklusa studija psihologije.

Iako su navedene kompetencije i Nastavni plan i program I ciklusa studija pedagogije-psihologije i II ciklusa studija psihologije javno dostupni na uvid kao zvanični dokumenti studijskog programa odobrenog od strane Univerziteta u Tuzli i Vlade tuzlanskog kantona kao Osnivača Univerziteta, postavlja se pitanje *zašto predstavnici Društva psihologa, od kojih neki aktivno participiraju u izvođenju nastave na studijskom programu Pedagogija-psihologija, te su time morali biti upoznati sa kompetencijama kao i razvijati iste kod studenata, ni u kom aspektu navedene kompetencije koje su stekli pedagozi-psiholozi nisu uzeli u razmatranje niti se osvrnuli na njih, a istovremeno daju sebi za pravo kvalificirati ih kao nekompetentne stručnjake.*

Navedeno može biti pokazatelj njihove tendencije za simplifikacijom i namjernom isključivosti u definiranju okvira psihološke djelatnosti kako bi neopravdano priskrbili korist samo za one koje sami kao strukovno udruženje određuju kao dovoljno kompetentne stručnjake, kao i činjenice da namjernim zaobilazeњem kompetencija koje su stečene diplomom pedagoga-psihologa, a koje su javno dostupne, žele prikriti argumente koji govore u prilog tome da su pedagozi-psiholozi stručnjaci kompetentni za obavljanje psihološke djelatnosti, što je kontinuirano pokazala i praksa i

priznavanje njihovih kompetencija i u našem društvu i u zemljama Evrope koje priznaju diplomu pedagoga-psihologa i njihove stečene kompetencije za obavljanje psihološke djelatnosti. Navedeno pitanje osobito dobiva na značaju ukoliko se uzme u obzir i njihovo određenje onoga što obuhvata psihološka djelatnost, a što je ponovo obuhvaćeno izlaznim kompetencijama I ciklusa studija pedagogije-psihologije i II ciklusa studija psihologije i za što su studenti sposobljeni. I samo njihovo određenje onoga što obuhvata psihološka djelatnost problematično je iz nekoliko razloga. Prije svega ovakvim određenjem u navođenju "visoko sofisticiranih postupaka koji se koriste unutar psihološke djelatnosti", koriste usko specifični, naučno neutemeljeni pristup određenja psihološke djelatnosti, svodeći opise dominantno na područje djelovanja kliničke psihologije i psihologije rada. Psihologija kao nauka i psihološka djelatnost kao stručna djelatnost koja proizilazi iz temeljnih i specifičnih naučnih saznanja mnogo su šire od obuhvata koji su oni definirali. Osim toga, ovakvim definiranjem psihološku djelatnost monopoliziraju, ne uvažavajući činjenicu da i druge srodnice discipline i stručnjaci u okviru svojih profesija obavljaju aspekte navedene djelatnosti, jer sve navedeno ne uključuje samo područje djelovanja psihologa, nego i pedagoga-psihologa, psihoterapeuta koji po svom osnovnom obrazovanju nisu isključivo bachelori psihologije ili diplomirani psiholozi, pedagoga, edukatora-rehabilitatora (defektologa), socijalnih radnika i psihijatara. Da postoji potreba usklađivanja studijskog programa psihologije i osnivanje nastavnih programa za horizontalnu prohodnost studenata koji su završili studijske programe drugih društvenih, humanističkih ili zdravstvenih studija, prepoznaju i potvrđuju i kolege sa Odsjeka za Psihologiju Univerziteta u Sarajevu, te u studijskom programu psihologije na Univerzitetu u Sarajevu kao razlog za neuvođenje specijalističkih studijskih programa za studente psihologije ili nastavnih programa za horizontalnu prohodnost studenata koji su završili studijske programe drugih društvenih, humanističkih ili zdravstvenih studija navode isključivo razloge koji se vežu za kadrovske mogućnosti i broj članova Odsjeka za psihologiju.

1. U svojim odgovorima na pismo koje se uputile kolege iz Udruženja pedagoga-psihologa TK iz Društva psihologa FBiH pod tačkom 1 navode da *uvažavaju sve srodrne discipline i apsolutno podržavaju njihova nastojanja kao pomagačkih struka da riješe svoj status*, ali navedeno opovrgavaju svim svojim prethodnim i naknadnim izjavama i djelovanjem. I sami priznaju da u BiH postoje neusklađenosti nastavnih planova i programa u različitim kantonima i da su pojedini studijski programi dvopredmetni, a osporavaju kompetencije stečene na navedenim univerzitetima kao i uvažavanje navedenih specifičnosti u prijedlogu Nacrtu zakona o psihološkoj djelatnosti. Navode i da su studijski programi obilježeni **ISHODIMA UČENJA**, sa čime se u potpunosti slažemo i još jednom ističemo da su upravo ishodi učenja definirani studijskim programom pedagogija-psihologija ono na što se pozivamo kada argumentiramo da su pedagozi-psiholozi sposobljeni za obavljanje psihološke djelatnosti. Iz nepoznatog razloga oni se ne žele osloniti na navedene ishode učenja niti iste uvažiti, iako im i sami pridaju najveću važnost. Nadalje navode da svojima nastojanjima teže „Evropskoj diplomi psihologije“. Kao strukovno udruženje morali bi biti upoznati sa činjenicom da ne postoji jedinstvena evropska diploma psihologije, nego postoji Evropski okvir koji definira minimalne standarde za obrazovanje i trening psihologa prema regulativama EuroPsy evropskog certifikata za psihologiju. Prema navedenom dokumentu upravo se ističu velike različitost u strukturi studijskih programa kojima se obrazuju psiholozi, te su stoga i definirani kao okviri i smjernice koji moraju biti sadržani u kurikulumu obrazovanja za obavljanje psihološke djelatnosti, a ne kao evropska diploma psihologije. Uvidom u navedeni dokument može se osvjeđočiti da su u nastavnom planu i programu studija I ciklusa pedagogije-psihologije i II ciklusa psihologije zastupljeni svi sadržaji i predmeti propisani Evropskim okvirom i minimalnim standardima za obrazovanje i trening psihologa prema regulativama EuroPsy evropskog certifikata za psihologiju, koje im omogućuju samostalno obavljanje psihološke djelatnosti što i rezultira time da su diplome studenata koji završe studij pedagogije-psihologije priznate u Evropskim zemljama jer studijski program odgovara zahtjevima koji su određeni navedenim Okvirom i regulativama. Odgovor pod tačkom 1 završavaju navodom da Zakonom o psihološkoj djelatnosti na žele spriječiti rad bilo koga, posebno ako je njihovo radno mjesto nazvano njihovom kvalifikacijom, a upravo

ovako definiran tekst Zakona o psihološkoj djelatnosti u kojem se ne priznaju i ne prepoznaju pedagozi-psiholozi kao kompetentni stručnjaci SPRIJEČAVA pedagoge-psihologe da obavaljuju djelatnosti za koje su osposobljeni diplomom i stečenim kompetencijama.

2. U odgovoru pod tačkom 2 navode da je Univerzitet u Tuzli respektabilan Univerzitet, ali uprkos tome svojim diskursom i cijelokupnim nastojanjima diskreditiraju diplomu i kompetencije stečene studiranjem na pomenutom Univerzitetu. Indikativno je da neki od visokopozicioniranih članova Društva psihologa učestvuju u radu Univerziteta i aktivno su bili angažovani i angažovani su kao nastavnici i saradnici na pomenutom Univerzitetu i na pomenutom studijskom programu, učestvovali su i učestvuju u obrazovanju studenata čije kompetencije osporavaju, što povlači i pitanje i njihove etičku odgovornosti. Da li osobe koje diskreditiraju rad Univerziteta i ne priznaju diplomu koju izdaje Univerzitet mogu biti angažovani na istom Univerzitetu, a da istodobno negiraju ishode njegovog rada. Stoga je opravданo kolege pozvati na etičku odgovornost, osobito predsjednicu udruženja Psihologa FBiH koja svojim djelovanjem jasno narušava ugled Univerziteta i stručnog zvanja pedagog-psiholog.

Takođe navode da je studijski program pedagogije-psihologije *bio licenciran od strane Ministarstva obrazovanja nauke i sporta TK*. Nije jasno da li se ovim navodima želi implicirati da studijski program nije više validan. Licenciranje studijskih programa propisano je Izmjenama Zakona o visokom obrazovanju TK od 2016/2017 godine. U skladu s tim jasno je da studijski program pedagogije-psihologije nije mogao podleći retoraktivno procesu licenciranja, što ne osporava činjenicu da je studijski program odobren od strane Vlade TK kao osnivača Univerziteta u Tuzli.

3. U odgovoru pod tačkom 3 navode da su svi zaposleni pedagozi-psiholozi uglavnom zaposleni u obrazovnom sektoru, i navode da im to niko ne osporava jer imaju kompetencije za rad u obrazovnim ustanovama. Taj navod prije svega nije tačan, jer su pedagozi-psiholozi angažovani u različitim oblastima, kao što su centri za socijalni rad, zdravstvene ustanove i različite ustanove koje se bave unapređenjem mentalnog zdravlja. Osim toga, ovim navodom oni ne priznaju da pedagozi-psiholozi imaju kompetencije za obavljanje djelatnosti školskog psihologa u obrazovanju, nego da imaju kompetencije za rad u obrazovnim ustanovama, što formulacijom kakvu su ponudili prikrivaju. Želimo naglasiti da je u opisu radnog mjesta školski pedagog i radnog mjesta školski pedagog-psiholog, na kojima su u većini škola u Tuzlanskom kantonu a i šire zaposleni upravo diplomirani pedagozi-psiholozi i bachelori pedagogije-psihologije, spada procjena mentalne, socijalne i emocionalne zrelosti djece, praćenje njihovog razvoja, profesionalna orientacija i savjetodavni rad, što Društvo psihologa FBiH želi označiti kao isključivu nadležnost diplomiranih psihologa i zakonom onemogućiti obavljanje tih poslova pedagozima-psiholozima. Iako nije eksplicitno navedeno u dopisu, ali jeste isticano u brojnim usmenim očitovanjima, usvajanje zakona o psihološkoj djelatnosti u formi u kojoj ga zagovara Društvo psihologa FBiH, bi značilo da pedagozi-psiholozi niti u školama više ne mogu obavljati poslove koje danas obavljaju, te bi imperativ bio dodatno zapošljavanje ekskluzivnog profila psihološkog djelatnika kako ga definira Nacrt zakona o psihološkoj djelatnosti.

Ovdje još želimo postaviti pitanje šta će biti sa profesionalnim statusom diplomiranih pedagoga-psihologa/bachelora pedagogije-psihologije ukoliko se po uzoru na ideje Društva psihologa FBiH u perspektivi zakonski regulira i pitanje pedagoške djelatnosti. Da li će to značiti da diplomirani pedagozi-psiholozi/bachelori pedagogije-psihologije neće moći obavljati poslove niti iz oblasti psihološke, niti iz oblasti pedagoške djelatnosti, te šta će takvo stanje značiti za diplome i Univerzitet u Tuzli koji ih je izdao?

Nadalje iz Društva psihologa FBiH ističu da je svaki psiholog koji radi u zdravstvenim institucijama bio primoran završiti razlikovni studij, pri čemu je nejasno na koje se zdravstvene institucije pozivaju, jer navode i da u nekoj zdravstvenoj instituciji ipak jesu zaposleni pedagozi-psiholozi na mjestu psihoterapeuta. Ukoliko se pozivaju u navodu na UKC Tuzla, što takođe smatramo neozbilnjim i nerelevantnim i kvaziargumentom kojim se pozivaju na iskustvo malog broja pojedinačnih pedagoga-psihologa i jednu zdravstvenu ustanovu, ističemo ipak da je i samim javnim konkursom za prijem na radno mjesto kliničkog psihologa na UKC Tuzla kao ravnopravno tretirana kvalifikacija priznata diploma pedagoga-psihologa te je i ovaj podatak javan i lako dostupan, čime se dodatno opovrgava i njihov kvaziargument. Такође, relevantnost ove tvrdnje Društva psihologa FBiH dodatno je upitna kada se uzme u obzir činjenica da je nekolicina diplomiranih pedagoga-psihologa/bachelora pedagogije-psihologije na koje se referiraju razlikovni studij završavala na tada neakreditiranim privatnim visokoškolskim ustanovama, čije diplome u trenutku sticanja istih nisu bile zakonski prepoznate u organima javne uprave i javnim ustanovama.

4. Nepotrebno je komentarisati koliko ovi paušalni i neutemeljni navodi nisu relevantni, ali je važno istaknuti koliko je opasno djelatnost psihologije poistovjećivati prije svega samo sa djelatnošću psihologa u zdravstvenim ustanovama ili djelatnošću kliničkog psihologa, na što se referiraju o odgovoru pod tačkom 4., osobito imajući u vidu koliko je pitanje specijalizacija u okviru psihološke djelatnosti neusklađeno. U prilog argumentaciji navode Pravilnik o specijalizaciji u oblasti kliničke psihologije, pri čemu zanemaruju da je navedeni pravilnik podzakonski akt i treba biti reguliran prije svega odredbama Zakona o psihološkoj djelatnosti, a ne obrnuto da Zakon o psihološkoj delatnosti treba uskladivati sa pravilnikom o specijalizaciji u bilo kojoj oblasti psihologije. Такође, u Pravilniku se nigdje ne spominju diplomirani psiholozi/magistri psihologije kao ekskluzivni obrazovni profil koji može obavljati poslove radnog mjeseta psiholog, kao što se Pravilnikom ne isključuju ni diplomirani pedagozi-psiholozi/bachelori pedagogije-psihologije. Kako je naprijed navedeno, iz javno dostupnih konkursa za radno mjesto klinički psiholog na Univerzitetском kliničkom centru Tuzla, može se vidjeti da poslove kliničkog psihologa može obavljati i diplomirani pedagog-psiholog/bachelor pedagogije-psihologije, jednako kao diplomirani psiholog/magistar psihologije. Pravilnikom se, ustvari, isključivo tretira pitanje uvjeta koje mora ispuniti zdravstvena ustanova kako bi pružila osobi zaposlenoj na radnom mjestu psiholog specijalizaciju iz oblasti kliničke psihologije, te se preciziraju pitanja vezana uz sam program specijalizacije.

Nadalje, zakon o psihološkoj djelatnosti ne može se i ne smije se temeljiti samo na specifičnim zahtjevima kliničke psihologije, ili bilo koje druge specifične specijalizacije u psihologiji. To je potrebno regulisati drugim aktima unutar kojih se neće isključiti bachelori pedagogije-psihologije, diplomirani pedagozi-psiholozi, bachelori psihologije i sociologije ili neki drugi stručni profili koje imamo na tržištu rada u BiH, a stručno su osposobljavani za obavljanje i psihološke djelatnosti. Tim aktima se i bachelorima psihologije i dipolomiranim psiholozima, a u skladu sa usaglašavanjem prakse u svijetu, moraju postaviti uvjeti potrebnog daljeg obrazovanja i stručnog usavršavanja i razvoja kroz specijalističke studije. Najveća je obmana tvrditi da je bilo koji stručni profil, pa i da su "jedinstveni psiholozi" (kao što navode u tekstu), stručno osposobljeni za djelotvorno bavljenje kliničkom psihologijom. Neki misle da je dovoljno da se diplomirani psiholozi ili bachelori psihologije zaposle na klinikama, pa da se zovu kliničkim psiholozima, ali to je daleko od profesionalnih stavova psihologije kao struke na koje se i sami pozivaju a uspješno ih zaobilaze. Poređenja radi, u SADu klinički psiholog mora imati doktorat iz Psihologije, a takođe postoje brojne razlike u tretiranju navedene specijalizacije na području Evrope. Dakle, nije tačan navod da bachelori pedagogije-psihologije ili diplomirani pedagozi-psiholozi "nisu osposobljeni prema kriterijima struke", oni su svojim znanjima i kompetencijama koje su stekli unutar kolegija iz oblasti Kliničke psihologije ravnopravni bachelorima psihologije koji su studirali po programu trogodišnjeg I ciklusa studija Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Komparacijom nastavnih planova i

silabusa kolegija iz oblasti kliničke psihologije četverogodišnjeg studija pedagogije-psihologije i navedenog studija psihologije (kao jedinog jednopredmetnog u Federaciji Bosne i Hercegovine) vidljivo je da fond sati iz ove naučne oblasti je čak u korist bachelor pedagogije-psihologije, a ciljevi i izlazne kompetencije vrlo slične.

5. U odgovoru pod tačkom 5. navode da je model osnivanja Psihološke komore preslikan iz susjednih zemalja kao i iz drugih uređenih struka, ali svjesno zanemarajući činjenicu da je model definiran i zasebnim zakonom a ne Zakonom o psihološkoj djelatnosti. Izvjesno je da predstavnici Društva psihologa FBiH, da su bili vođeni ovom idejom uzdizanja psihološke struke na viši nivo, ne bi predlagali nacrt zakona u ovom obliku, ne bi pokušavali da riješe jednim zakonom dva zakona: Zakon o psihološkoj djelatnosti i Zakon o psihološkoj Komori. U susjednoj Hrvatskoj, kao jednoj od zemalja regionala na koju se referiraju, ova dva zakona su razdvojeni i kao takvi rezultat dugotrajnog rada i u saglašavanja stručnih stavova, a pri tome su imali manje objektivnih potreba za usaglašavanjem, s obzirom da nemaju praksu dvopredmetnih osnovnih studija psihologije. Dakle, i oni su u takvim uvjetima shvatili da su ovo dva velika zadatka za društvo i da se svakom ponaosob treba prići veoma studiozno kako bi predložili djelotvoran pravni okvir za djelovanje. S obzirom na naše toliko neusaglašene stavove unutar društveno relevantnih institucija, ova potreba razdvajanja ovih zakona je još izraženija i zahtijeva studiozan rad korak po korak. Prvi korak je da se kreira Zakon o psihološkoj djelatnosti sa proširenjem definicije psiholoških djelatnika, definiranjem posebnih uvjeta u obavljanju specifičnih oblasti psihološke djelatnosti (psihologije obrazovanja, rada, sporta, kliničke psihologije), a nakon toga se pristupa kreiranju Zakona o psihološkoj komori, kojoj će se odrediti mjesto u sistemu drugih društvenih institucija, sa optimalnijom ulogom u odnosu na predloženu nacrtom u kojem preuzima nadležnosti već postojećih institucija ili se postavlja iznad njih.
6. Navodom pod tačkom 6, u kojem na kraju ističu da ne vide po čemu je zakon diskriminirajući za pedagoge-psihologe, samo potvrđuju da nisu spremni za dijalog niti saradnju u reguliranju psihološke djelatnosti, a samim time dovode u pitanje svoje nastojanje i u prvi plan ističu lične interese u aktivnostima oko usvajanja Zakona o psihološkoj djelatnosti, a ne interes struke na koji se stalno pozivaju.

Za struku bi bilo mnogo djelotvornije usmjeriti raspravu oko

- izlaznih kompetencija I ciklusa jednopredmetnih ili dvopredmetnih studija psihologije i II ciklusa studijskog programa psihologije, s obzirom na trendove u visokom obrazovanju na području Evrope, a to je da se tek nakon II ciklusa stiču izlazne kompetencije koje omogućavaju magistrima psihologije (sa predhodno završenim prediplomskim studijem psihologije, pedagogije-psihologije, psihologije i sociologije ili nekog drugog dvopredmetnog studija psihologije) samostalno obavljanje psihološke djelatnosti.

-uređenja specifičnosti unutar određenih područja psihološke djelatnosti kroz definiranje uvjeta za rad u toj oblasti usmjerenjem na obrazovanje poslije diplomskog studija kroz specijalizacije, a ne borborom za isključenje stručnjaka koji su završetkom I ciklusa studija stekli osnovna psihološka znanja i kompetencije kao i stručnjaci koji su ta znanja sticali kroz jednopredmetni prediplomski studij, osobito uvažavajući činjenicu da ni jedni ni drugi nisu sa tim nivoom obrazovanja u dovoljnoj mjeri osposobljeni da se na visoko stručnom nivou bave kliničkom psihologijom. Dovoljno je istražiti i uvažiti različite prakse u okruženju i svijetu prilikom definiranja i uređenja uslova za obavljanje psihološke djelatnosti, a ne skrivati se iza paušalnih navoda niti parcijalnih navođenja praksi koje samo prividno podržavaju jednostranu argumentaciju.

u obzir sve navedeno, kao predstavnici akademske zajednice koji su najpozvaniji da govore o učnim kompetencijama i izlaznim diplomama, pozivamo kolege iz UG Društvo psihologa FbiH da zajedno sa kolegama iz UG Društvo pedagoga i psihologa TK, daju svoj doprinos u prevladavanju teškoća vezanih za donošenje Zakona o psihološkoj djelatnosti., te da se u maniru dobre saradnje i ispravne stručne komunikacije uključe u prevazilaženje problema i usaglašavanje stavova oko Zakona o psihološkoj djelatnosti, kao i da ostave po strani jednostrane interese, jer se jedino takvim pristupom može unaprijediti struka.

Predsjedavajući NNV

Dr. sc. Nihad Đekićegović Džanić, vānr. prof.

UNIVERZITET U TUZLI
Filozofski fakultet
Broj: 02/5- 1866 -1.6/22
Tuzli, 31.03.2022. godine

Naučno-nastavno vijeće Filozofskog fakulteta Univerziteta u Tuzli na sjednici održanoj 31.03.2022. godine u cijelosti je usvojilo očitovanje vijeća studijskog odsjeka Pedagogija-psihologija broj: 02/5-111-1-53/22 od 28.03.2022. godine o Zahtjevu Društva pedagoga i psihologa Tuzlanskog kantona i

Očitovanje Naučno nastavnog vijeća Fakulteta odnosi se na sljedeće:

Naučno nastavno vijeće Filozofskog fakulteta Univerziteta u Tuzli sa članovima Vijeća studijskog odsjeka Pedagogija-psihologija založit će se da zaštititi prava svih koji su stekli diplome na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Tuzli, a koji imaju odgovarajuće kompetencije za obavljanje psihološke djelatnosti.

Vijeće studijskog odsjeka Pedagogija-psihologija zalaže se za prepoznavanje i priznavanje stručnih kompetencija stečenih završetkom I ciklusa studija pedagogije-psihologije i II ciklusa studija psihologije koji jasno govore u prilog tome da su diplomirani pedagozi-psiholozi, bachelori pedagogije-psihologije i magistri psihologije završetkom studija osposobljeni za obavljanje psihološke djelatnosti, te da u skladu s tim trebju biti prepoznati i priznati i u tekstu Zakona o psihološkoj djelatnosti.

U prilog navedenom navodimo i kompetencije stečene završetkom I cilusa studija pedagogija-psihologija i II ciklusa studija psihologija utvrđene Općim odredbama navedenih studijskih programa.

Završetkom I ciklusa studija pedagogije-psihologije student/ica stiče temeljna teorijska, metodološka i analitička znanja i vještine, koje ih osposobljavaju za rad i uspješan nastavak studiranja pedagogije psihologije (i drugih sličnih studija). Bachelori pedagogije-psihologije u toku studija stiču analitičke i socijalne vještine koje su ujedno primjenljive u kasnjem zapošljavanju gdje će moći: primijeniti znanja iz metodologije naučnih istraživanja pri rješavanju većine postavljenih problema; kritički interpretirati naučnu i stručnu literaturu; primijeniti statističko rezonovanje u pripremi i provedbi empirijskih istraživanja i praktičnom radu; razumjeti temeljne spoznaje u pedagogiji i psihologiji kao fundamentalnim i primjenjenim наукама; primijeniti vještine samostalnog učenja; samostalno planirati i organizirati radne zadatke u različitim područjima odgojno-obrazovnih i psiholoških djelatnosti; koristiti temeljne vještine u radu na računarima; koristiti strani jezik u stručnoj komunikaciji.

Nakon završetka I ciklusa studija pedagogije-psihologije, bachelori pedagogije-psihologije su praktično osposobljeni da rade složene poslove u oblasti:

- Odgoja i obrazovanja (predškolskim ustanovama, ustanovama osnovnog i srednjeg obrazovanja, institucijama za obrazovanje odraslih, pedagoškim zavodima, centrima za odgoj i obrazovanje djece i mladih)
- Socijalne i zdravstvene zaštite;
- Sudjelovanja u naučnim i stručnim istraživanjima koja imaju za cilj rješavanje praktičnih problema iz područja odgoja i obrazovanja, te područja mentalnog zdravlja
- Kreiranja i realizacije aktivnosti koje se baziraju na principima cjeloživotnog učenja;

- Sudjelovanja u radu organizacija koje imaju za cilj pomoć i podršku ranjivim grupama (npr. osobe sa posebnim potrebama, razvojnim poteškoćama, problemima mentalnog zdravlja, adolescenti sa teškoćama u ponašanju, starije osobe sa poteškoćama vezanim uz starost) uz kreiranje konkretnih aktivnosti.

Nakon završetka I ciklusa studija, studenti se mogu zaposliti i na različitim vrstama administrativnih poslova višeg stepena, kao i u domaćim i međunarodnim vladinim i nevladinim institucijama. Ako student/ica odluči nastaviti studij na diplomskom nivou, onda se može uključiti na studijske programe u području društvenih i humanističkih nauka na ustanovi predlagajući ili drugim ustanovama u BiH ili inostranstvu.

Općim odredbama studijskog programa II ciklusa studija Psihologija utvrđene su kompetencije i vještine koje se stiču kvalifikacijom (diplomom) kako slijedi:

Drugi ciklus studija psihologije studentima nudi dodatno teorijsko i praktično obrazovanje iz područja struke:

- ospozobljava studenta za samostalni rad psihologa u različitim područjima psihologije, te kao stručnog saradnika u svim djelatnostima savremenog društva: predškolske institucije, osnovne i srednje škole, visokoškolsko obrazovanje, socijalna zaštita, zapošljavanje, zdravstvo, privreda, policija, vojska, trgovina (marketing), državne i upravne institucije (kao što su privredne i slične komore, državni zavodi za socijalnu zaštitu itd.)
- integriranje stečenih savremenih znanja iz područja psihologije omogućava svršenim studentima mogućnost bavljenja složenom problematikom na radnom mjestu, bavljenje voditeljskim i koordinacijskim aktivnostima, participiranje u radu stručnih timova, samostalni rad u javnim društvenim i privatnim ustanovama
- sposobljavanje za viši nivo kritičkog prosuđivanja i analiziranja literature, te samostalan naučno-istraživački rad u oblasti psiholoških nauka

Akademski titula i zvanje *magistra psihologije* studentima daje pravo korištenja zaštićenog stručnog zvanja, te pravo na samostalni rad u institucijama odgoja i obrazovanja (predškolske ustanove, osnovne i srednje škole, visokoškolske ustanove, pedagoške institucije), centri za socijalni rad, zdravstvene ustanove (ustanove za mentalno zdravlje, savjetovališta), domovi za djecu bez roditeljskog staranja, ustanove za zaštitu djece ometene u razvoju, savjetovališta za mlade, za brak i porodicu, u centrima za liječenje bolesti ovisnosti, disciplinskim centrima, kazneno-popravnim zavodima i službama za stare, osobe sa invaliditetom i druge specijalne i društvene probleme, u institucijama državne uprave i lokalne samouprave, ustanovama za zapošljavanje, privrednim organizacijama, policiji, vojsci, nevladinim organizacijama i drugim institucijama u kojima se odvija psihološka djelatnost.

Specifične kompetencije koje student/ica stiče nakon master studija iz područja Psihologije:

- Djelotvorno rješavanje stručnih problema na osnovu profesionalnih znanja i vještina te kritičkog i kreativnog mišljenja;
- Samostalan rad u različitim područjima psihologije (odgojno-obrazovnom, zdravstvenom, organizacijskom), psihološku procjenu, savjetovanje i primjenu potrebnih psiholoških intervencija i tehniku;
- Sposobnost za profesionalnu komunikaciju s klijentima kao i sa članovima interdisciplinarnih timova;
- Samostalno koncipiranje i provedba psiholoških istraživanja: planiranje, provođenje i evaluaciju projekata i programa;
- Priprema za nastavak naučnog i stručnog usavršavanja
- Osposobljenost za obavljanje profesionalnih zadataka i rješavanje stručnih

problema u skladu sa etičkim standardima struke.

Shodno tome, obavezujemo se da ćemo dati svoje stručno mišljenje i obratiti se nadležnim institucijama koje su relevantne za navedenu problematiku, kao i dati učešće u javnoj raspravi i medijskim istupima i javnim nastupima zalagati se za prepoznavanje kompetencija stečenih završetkom I ciklusa studija Pedagogija-psihologija i II ciklusa studija Psihologije, kao i priznavanje diplomiranih pedagoga-psihologa, bachelora pedagogije-psihologije kao i magistara psihologije kao kompetentnih stručnjaka za obavljanje psihološke djelatnosti.

Predsjedavajući NNV

Dr. sc. Nihada Đelibegović Đžanić, vanr. prof.